

sammler. Verlag Ema Bauer, Keltern.

HEYMER, A., 1969. Fortplantungsverhalten und Territorialität bei *Orthetrum coerulescens* (Fabr., 1798) und *Orthetrum brunneum* (Fonsc., 1873) (Odonata; Anisoptera). Mit besonderer Berücksichtigung des Sitzverhaltens dieser Libellen. - *Revue du Comportement Animal*, 3(2): 1-24.

JACOB, U., 1969. Untersuchungen zu den Beziehungen zwischen Ökologie und Verbreitung heimischer Libellen. Faun. Abh. Staatl. Museum für Tierkunde in Dresden, bd. 2(24): 197-239.

JAHN, P., 1982. Liste der Libellenarten (Odonata) von Berlin mit Kennzeichnung der ausgestorbenen und gefährdeten Arten (Rote Liste). Landschaftsentwicklung und Umweltforsch 11: 297-310.

KREKELS, R.F.M. & R.E.M.B. GUBBELS, in prep. De Gaffellibel (*Ophiogomphus cecilia*) na 59 jaar weer in Nederland waargenomen.

KRÜNER, U., 1992. Der Südliche Blaupfeil, *Orthetrum brunneum* (Fonscolombe), am linken Niederrhein. Libellula

11(3/4): 165-170.

LEENDERS, W.H. & F. BROUWER, 1988. De bodemgesteldheid van het herinrichtingsgebied Centraal-Plateau. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

MAIBACH, A. & C. MEIER, 1987. Verbreitungsatlas der Libellen der Schweiz (Odonata). Documenta Faunistica Helvetiae 4.

MICHELIS, N., A. ANSELIN, P. GOFFART & M. VAN MIERLO, 1986. Voorlopige verspreidingsatlas van de libellen (Odonata) van België en het Groothertogdom Luxemburg. *Gomphus* 3(2): 1-34.

MIELEWCZYK, S., 1979. Ein neuer Fundort von *Orthetrum brunneum* (Fonsc.) und die Verbreitung der Art in Polen. *Notul. Odonatol.* 1(4): 59-61.

REHFELD, H., 1973. Ein Beitrag zur Libellenfauna des Helsingers Bruches (Kreis Quedlinburg). *Naturk. Jber. Mus. Heineanum* 8: 9-18.

REHFELDT, G., 1983. Die Libellen (Odonata) des nördlichen Harzrandes. *Braunschweiger Naturk. Schr.* 1: 603-654.

ROBERT, P.A., 1958. Les Libellules (Odonata). De lachaux & Niestle, Neuchâtel & Paris. 1-364.

SCHORR, M., 1990. Grundlagen zu einem Artenhilfsprogramm Libellen der Bundesrepublik Deutschland. *Societas Internationalis Odonatologica*, Bithoven.

STARK, W., 1976. Die Libellen der Steiermark und des Neusiedler sees in monographischen Sicht. Inaug. Diss., Universität Graz.

WASSCHER, M. & J. VAN TOL, 1993. Flora en fauna 2030. Achtergrondreeks, deel 3: Libellen. Stichting European Invertebrate Survey, Leiden.

WASSCHER, M., R. KETELAAR, M. VAN DER WEIDE, A. STROO, V. KALKMAN, N. DINGEMANSE, H. INBERG & I. TIELEMAN, 1995. Verspreidingsgegevens van de Nederlandse libellen. Stichting European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

WILDERMUTH, H. & A. KREBS, 1987. Die Libellen der Region Winterthur. *Mitt. Naturwiss. Ges. Winterthur* 38: 89-107.

KORTE MEDEDELING

JAC. P. THIJSSSE-AVOND MAASTRICHT

Het Jac. P. Thijsse-jaar 1995 loopt ten einde. In dit "gedenkwaardig" jaar werd herdacht dat één van onze meest vooraanstaande natuurbeschermers van het eerste uur, Dr. Jac. P. Thijsse, een pionier en voortrekker op het gebied van de natuur- en milieu-educatie in Nederland, precies vijftig jaar daarvoor, in 1945, overleed.

Om aan het Jac.P. Thijsse-jaar 1995 ook binnen het Natuurhistorisch Genootschap, waarvan Thijsse—die op 25 juli 1865 in Maastricht werd geboren—zo'n 30 jaar (tot aan zijn dood in 1945) lid is geweest, op een bijzondere wijze aandacht te besteden, staat de laatste avond-bijeenkomst van 1995 van Kring Maastricht op **donderdag 7 december** a.s. geheel in het teken van Jacobus Pieter Thijsse. Die avond wordt er in het Natuurhistorisch Museum Maastricht een *Thijsse-avond* georganiseerd door het Natuurhistorisch Genootschap in samenwerking met

het Centrum voor Natuur- en MilieuEducatie Maastricht (CNME) en de Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie (IVN), afdeling Maastricht. Deze avond is iedere geïnteresseerde natuurminnaar en/of Thijsse-bewonderaar van harte welkom!

Voor een uitvoerige toelichting wordt verwezen naar het redactioneel voorwoord op blz. 273.

HET PROGRAMMA VOOR DIE AVOND ZIET ER ALS VOLGT UIT:

19.45u Museum open

20.00u Ontvangst en welkomstwoord

20.05u 'Ook den vogel moet leren omgaan met de mensch'. Dr. Jac.P. Thijsse als veldbioloog en volksoepvoeder.

Voordracht door de Thijsse-biograaf Arie van Loon (Heimans en Thijsse Stichting)

20.45u Jac. P. Thijsse in woord en beeld (kort filmfragment)

21.00u koffie-pauze:

• info-stand met materiaal van: Heimans

en Thijsse Stichting, CNME, NHG, IVN

• kijk-/leestafel met authentieke Jac. P. Thijsse-publicaties

• interview met Jac. P. Thijsse (geluidsopname 1937)

• gelegenheid tot het aanschaffen van enkele recente publicaties rond Jac. P. Thijsse, waaronder de Jac. P. Thijsse-wandeling Maastricht en de publicatie Een portret van Jac. P. Thijsse

21.30u 'Onbekommerd' in de voetsporen van Jac. P. Thijsse: met Jac.P. Thijsse door Maastricht. Dia-presentatie door Bart Graatsma en Tineke de Jong, auteurs van de wandelgids "'Onbekommerd' in de voetsporen van Jac. P. Thijsse"

22.00u Een eindje om naar Jac. P. Thijsse.

Korte wandeling naar de herinneringsplaque nabij het geboortehuis als afsluiting van het officiële deel van de avond

22.30u Informeel samenzijn onder het genot van een drankje in het Museumcafé

23.30u Sluiting

Bart Graatsma

BOEKBESPREKINGEN

JAC. P. THIJSSSE. EEN LEVEN IN DIENST VAN DE NATUUR

J.-P. VERKAIK (RED.). Zutphen, Walburg Pers, 1995. 144 blz. rijk geïllustreerd in kleur en zwart-wit. ISBN 906011.950.9. Prijs: f 39,50.

Naar aanleiding van het vijftigste sterfjaar van de natuurliehebber Jac. P. Thijsse (1865-1945) werd

op initiatief van de Stichting Thijsse-jaar Texel in relatief korte tijd *Jac. P. Thijsse. Een leven in dienst van de natuur* samengesteld. Onder leiding van Jan-Paul Verkaik, medewerker van de Vakgroep Economische en Sociale Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam, behandelt een zestal jonge historici in deze uitgave op een heldere wijze Thijsse's leven, werk en invloed. Aan de orde komen onder meer zijn levensloop en datgene wat anderen over

hem hebben geschreven, de popularisering van de biologie in Nederland en Thijsse's plaats daarin, zijn werk als schrijver, zijn contacten met tijdgenoten, de wortels van de natuurbeschermingsbeweging, de vogelbescherming en Thijsse's popularisering daarvan, de biologische wetenschap en zijn kwaliteiten als onderwijzer en pedagoog en zijn contacten met de firma Verkade. Ook de verschillende contacten die Thijsse met tijdgenoten had, komen